СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 88. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 15-го квітня 1940. No. 88. Jersey City, N. J., Monday, April 15, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МОРДИ В ДОБРОВОЛЬЧІЙ „БРИГАДІ ЛИНКОЛНА"

ВАШИНГТОН. — Перед комітетом Даєса зізнавали бувші члени „Бригади Линколна", яка складалася з американських добровольців і боролася в Еспанії в часі громадянської війни по боці червоних. Вони говорили, що ця бригада була зорганізована на приказ Совєтів і в ній панував совєтський устрій, враз з комісарами та шпигунами. Коли та бригада прибула до Еспанії, багато з її членів побачили, що вони впали жертвою комуністичної провокації. Вони почали протестувати проти тамошніх порядків. З черги комуністична команда цеї бригади почала їх тяжко за це карати і багато з них тихцем вимордувала. Перед згаданим комітетом Даєса зізнавав батько такого одного добровольця і він закидав Антонові Майо, що теж був покликаний перед комітет Даєса, що той замордував його сина і шістьох інших американських добровольців за те, що вони погрожували, що вернуться до Америки і розкажуть про все людям. У злочинстві і мордах обвинувачили Мая також інші учасники згаданої бригади. Він відпирався від того.

Комітет Даєса тепер на широку скалю переслухує всіх тих, що причинялись організаційно, фінансово, або морально до творення такої добровольчої бригади в користь еспанських червоних. Даєс висказав своє невдоволення, що прокуратор Джексон звелів увільнити 17 дітройтських червоних провідників, які саме займалися вербуванням цих добровольців, а які були арештовані за те владою.

ПРОПАВ ОДИН „ФРОНТОВЕЦЬ".

НЮ ЙОРК. — Коли чергового дня розпочалось продовження розправи проти 17 членів організації „християнського фронту", показалося, що один з них, Ернеке не явився. Суддя відразу заявив, що залог за нього, у висоті $7,500, пропадає. Але адвокат обвинувачених заявив, що він певний, що Ернеке не втік, а мусіло йому приключитися щось лихе. Дуже правдоподібно він або схоплений, або замордований, казав адвокат. А своє припущення він опирав на тім, що Ернеке діставав багато листів з погрозами, що його замордують. Адвокат говорив, що він сам дістав кілька погроз, що згине, коли буде обороняти „фронтовців". Ернеке в останніх днях був дуже занепокоєний тими листами і твердив, що його дійсно спіткає нещастя.

УСПІШНЕ ЛІКУВАННЯ СИФИЛІСУ.

НЮ ЙОРК. — Перед 200 представниками нюйорського департаменту здоровля лікар шпиталю Мавнт Сінай, Гаролд Гайман, Луіс Чаргін, і Вилієм Лайфер, заявили, що їм вдалося значно прискорити процес лікування страшної колись суспільної недуги сифілісу. Колись на цю недугу не було ніякого ліку і на саму згадку про неї люди тремтіли з жаху. Опісля німецький лікар Ерліх, при співпраці японського лікаря Гата, винайшли лік, при помочі якого впродовж кількох місяців можна було успішно лікувати людей. Тепер згадані лікарі ствердили, що їм вдалось лік Ерліха так удосконалити, що впродовж пяти днів можна зовсім вилікувати хворого з тої тяжкої недуги. Вони робили експеримент в своїм шпиталі на багатьох пацієнтах і в 85 випадках на сто їм лікування вповні вдавалось.

ПРИСПІШЕННЯ БУДОВИ ФЛЬОТИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт нараджувався з адміралом Старком і представниками конгресового комітету морських справ, щоби будування воєнних кораблів в американських доках привести на три шихти; себто, щоб доки працювали впродовж 24 години з трьома змінами робітників. Европейські події, а також події на Далекому Сході, змушують уряд прискорювати морське зброєння Америки. Водночас йдуть підготування, щоб цього року покласти фундаменти під будову шістьох нових великих бойових кораблів.

ПЕРЕМОГА ДЮЯ В НЮЙОРСЬКІМ СТЕЙТІ.

ОЛБАНІ. — Томас Дюі осягнув в Републиканській Партії стейту Ню Йорку значну перемогу. Його прихильники вибрали головою згаданої партії в тім стейті прихильника Дюія, Джекеля. Тепер йдуть заходи, щоб усунути зовсім бувшого голову, Симпсона, з національного комітету цеї Партії. Симпсон був завзятим противником Дюія.

„МОЛОДА ЮДЕЯ" ВІДСТУПАЄ ВІД КОНГРЕСУ.

НЮ ЙОРК. — „Молода Юдея", галузь молодих жидівських націоналістів, заявила, що вона відступає від Конгресу Американської Молоді. Причиною того вчинку є це, що рада конгресу, за словами представників Юдеї, має односторонний погляд на справи, й минулого року її члени не хотіли проголошувати бойкоту на німецькі продукти, а водночас висказувалися проти помочи Фінляндії. Також вони тепер настроєні проти „нового розділу".

ЗАНЯТТЯ ЖІНОК З ОСВІТОЮ.

НЮ ЙОРК. — Пані Бонд з учительського каледжу заявила, що дівчата і жінки з університетською освітою можуть легко тепер знайти заняття в „домашній економіці", що має до діла з харчами та продуктами щоденної потреби.

АНГЛІЯ БЛЬОКУЄ ПОЧТОВІ ПЕРЕСИЛКИ ДО АМЕРИКИ.

ЛОНДОН. — Англійський уряд загострив бльокаду Німеччини й почав задержувати для ревізії всяку почту з Німеччини й сусідних з неї країв, навіть почту, призначену для Злучених Держав.

БАЧИТЬ БУДУЧНІСТЬ ЖІНКИ НА ФАРМІ

Американська авторка Корнелія Стретон Паркер заявила на зборах жіночої організації „Фарм енд Говм", що місце жінки є на фармі. Відноситься це передовсім, на її думку, до старших жінок. Як жінці минає 50 літ, вона тоді розуміє добре вагу власного домашнього вогнища, казала авторка.

ЗЕМЛЕТРУС, ЧИ ДИНАМІТУВАННЯ

У четвер рано далися відчути в околиці Ню Гейвену, Конетикот, такі поважні потрясення землі, що багато мешканців узяли їх за землетрус. Пізніше урядові підприємства „Ню Гейвен Треп Рок Ко." подали публично до відома, що ці потрясення землі були викликані висаджуванням динаміту в їх каменоломі в Норт Бренфорді.

ТЕЖ ПРИГОДА ПОЧТОВОЇ ПОСИЛКИ

Літак підприємства „Ол Америкен Авіейшен", викинув коло міста Вилмінгтону, в стейті Делавер, пакунок почтових посилок, але цей упав не на летничий майдан коло Марін Терминел, а в ріку. Ріка понесла пакунок дві милі, поки його виловлено. Всі посилки були пересяклі водою.

РІЗДВЯНИЙ ДАРУНОК ПІД СНІГОМ

Панна Френсиз Фишер вислала з Лину, в стейті Масачусетс, пакунок з шовковими панчохами як різдвяний дарунок для своєї тітки, пані Берти Ричардсон у Рочестері, в стейті Ню Гемпшир. Пані Ричардсон повідомила панну Фишер, що вона пакунка не дістала. Панна Фишер почала допитуватися на почті, але ця ручила, що вона пакунок доручила. Справа ще не була остаточно порішена, коли весняне сонце стопило сніг коло почтової скринки біля дому пані Ричердсон і відкрило лежачий під нею пакунок. Показалося, що це був різдвяний дарунок від панни Фишер. Панчохи були в добрім стані.

СМЕРТЬ ВІД ДИСКУСІЇ НАД ВІЙНОЮ

У Гвайт Плейнс, Ню Йорк, пані Гулда Свенсон так розгорячкувалася, дискутуючі над війною в її рідній Норвегії та долею її родини, що дістала атаки серця й умерла на місці.

ТЕЖ ТЕСТАМЕНТ

Вилієм Трук, що помер 30. березня в Маріоні, Індіяна, оставив у своїм тестаменті сто долярів для повітової адвокатської палати з тим, що члени її мають за ці гроші „їсти, пити й веселитися".

ЖИТТЯ ЦИГАНІВ У ТОРОНТІ

„Король" циганів, Петро Мічел, провідник 250 канадійських циганів, зрікся свого „трону". Йому вже 63 роки і каже, що він уже занемічний, щоби полішити невідрадну долю свобх „підданих". Через це він віддає „правління" в руки молодшого, Френка Дімітрі.

В Торонті, сказав Мічел, мешкає коло 15 циганських родин, які мають велике число дітей. Ці діти є напів голі й босі і терплять голод і холод. Реліфу цигани не можуть дістати. Є вони так виснажені нуждою, що скоро вимирають. До 20 літ їх у Канаді не стане. В 1917 році було їх у Канаді 400 осіб. Тепер є їх лише 250.

Новий „король" відбуде коронацію на улиці Квін у Торонті 25-го квітня. З тої нагоди він думає післати Гітлерові телеграму з погрозою, що як той не припинить війни, то циганський король виповість йому війну. В останній війні 100 канадійських циганів воювали проти Німеччини. Цього разу, каже новий король, буде їх більше.

СМЕРТЬ ВІД ПОПЕЧЕННЯ РАДОМ

У Сиракюзі, Ню Йорк, помер д-р Томас Фармер, відомий спеціяліст для недуг пістряка і сифіліса. Смерть наступила внаслідок попечень радом, котрого д-р Фармер уживав до лікування цих недуг. Він був широко відомий в цілій Америці зо своїх заходів для публичного здоровля.

ХОЧЕ КОРМИТИ ЛЮДЕЙ СОЄЮ

На річній Краєвій Фармерській Хемургічній Конференції, що відбулася в Шікагу, виступив В. Л. Берлисон, професор Ілінойського університету, з рефератом, що фасолю соя, котрої досі вживано до кормлення худоби, вже поліпшено так, що незадовго її будуть уживати як поживи для людей.

Деякі підприємства вже навіть випустили на пробу консерви цеї фасолі.

КОРОЛЬ КОЛЕКТУЄ ТИКЕТИ

В одним полудневім портовім місті Англії стався такий випадок 15 березня. Один військовий сержант вертався з Франції на відпустку. Спішачися до потягу, він подав колекторові тикетів свою книжечку з тикетами. Колектор видер карточку і подав книжечку назад з милим усміхом. Аж тоді сержант поглянув на колектора і мало не зімлів. Колектором був король Юрій VI. Король вийшов стрінути старшин та вояків, що верталися з Франції, і захотів бути на часок колектором тикетів.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

СКАНДИНАВСЬКІ МОНАРХИ.

Королі трьох скандинавських держав (зліва направо): норвезький король Гакон, шведський король Густав і данський король Християн. Світлину знято підчас конференції монархів у Стокгольмі в червні 1939. року.

АНГЛІЯ МІНУЄ МОРСЬКІ ПРОЛИВИ

ВІДТИНАЄ МІНАМИ НІМЕЧЧИНУ ВІД НОРВЕГІЇ.

ЛОНДОН. — Англійська фльота почала мінувати величезні морські простори між Данією й Норвегією, щоб відтяти німецьку експедицію в Норвегії від Німеччини.

У тій цілі закладає Англія найбільше мінове поле людської історії, полишаючи лише вузький канал для невтральної морської плавби до шведських портів.

Рівночасно англійська летнича служба нападала на німецькі перевозові кораблі, що курсують між Данією й Норвегією. Літаки Англії залітали часто аж на Балтійське море. Британці втратили в цих операціях 10 літаків.

АНГЛІЯ ЗАТОПЛЮЄ ВСІ КОРАБЛІ В НАРВІКУ.

ГОЛОВНА КВАТИРА НОРВЕЗЬКОЇ АРМІЇ КОЛО НАРВІКУ. — Британські кораблі затопили кожний корабель, що знаходився в пристані Нарвік.

Німецький ґарнізон у тому місті відтятий зовсім від світу й має проти себе з одного боку британську фльоту, а з другого зреорганізовані норвезькі війська.

ДАЛІ ТОПЛЯТЬ НІМЕЦЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ.

СТОКГОЛЬМ. — Норвезька головна кватира дістала повідомлення про затоплення англійською фльотою дальших 5 німецьких контрторпедовців.

Подано вісті про затоплення 26,000-тонового німецького воєнного корабля „Гнайзенав" та 5,400-тонового кружляка „Емден". Затоплено їх у фйорді Осльо. Є теж вістки, що норвезький контрторпедовець „Еґер" затопив великий німецький воєнний корабель коло Ставанґеру.

Норвезька команда заявила в своїм комунікаті в суботу, що за останню добу німці не мали в своїх воєнних операціях проти Норвегії найменшого успіху. Норвежці оточили Осльо залізним перстенем і німці виступають проти них до бою.

Німці ще далі держать Берґен.

НІМЕЧЧИНА ОСТЕРІГАЄ АНГЛІЮ ПРОТИ ПОВІТРЯНИХ РЕЙДІВ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд видав гостру публичну осторогу англійському урядові проти рейдів повітряної фльоти проти невійськових обектів.

Німецький уряд видно лютується за напад англійських летунів на одну меншу залізничу стацію недалеко від данської границі.

РУМУНІЯ ЗДЕРЖУЄ ВАНТАЖЕННЯ ТОВАРІВ ДО НІМЕЧЧИНИ.

БУКАРЕШТ. — Румунський уряд здержав дальшу висилку товарів до Німеччини аж до дальшого зарядження. Зарядження відноситься не лише до нафти, але й до іншого товару, і не лише до залізниць, але й до барж на Дунаю.

Газети подають, що це відплата Румунії на обмеження німецьких експортів до Румунії.

ШВЕЦІЯ НЕ ДОЗВОЛИТЬ НА ПЕРЕХІД ВІЙСЬК.

СТОКГОЛЬМ. — Шведський уряд заявив публично, що він не дозволить на перехід німецьких військ через шведську територію до Норвегії.

Догадуються, що німецький уряд домагався від Швеції дозволу на такий перехід, мовляв, на тій основі, що Німеччина з Норвегією не воює.

Рівночасно Швеція почала скріпляти свої оборонні пункти.

ГОЛЯНДІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ НАРУШЕННЯ СВОЄЇ НЕВТРАЛЬНОСТИ.

ГАҐА. — Голяндський уряд видав збірку дипльоматичних документів під титулом „Помаранчева книга", в котрій він перечисляє довгу низку фактів нарушення невтральности Голяндії Німеччиною й аліянтами.

Тон книжки показує, що Голяндія підчеркує з натиском нарушення голяндської невтральности з боку Німеччини.

НАЦІОНАЛЬНА ЖАЛОБА ЗПРИВОДУ НІМЕЦЬКОЇ ІНВАЗІЇ.

КОПЕНҐАҐЕН. — Коли німецькі війська перейшли границю Ютляндії й стали входити на данську територію, по всіх селах і містах довкола на знак жалоби завішено данські прапори на середину щогли.

ДАСТЬ ДОПОМОГУ ПОЛЯКАМ.

ЛОНДОН. — Британський Червоний Хрест визначив на допомогу полякам додаткову суму чверть міліона долярів.

Допомогові засоби мають бути переслані з Англії до Генуї в Італії, а звідти до Варшави, Кракова, Люблина й Радома.

ПЕРЕМІНИЛИ НАЗВУ ЛОДЗІ.

ПОЗНАНЬ. — На приказ німецької окупаційної влади перемінено назву міста Лодзі на Ліцманштадт.

Нова назва походить від імени німецького генерала Карла Ліцмана, що відзначився був у першій світовій війні. Перехрещення міста проголошено підчас великої паради.

ІТАЛІЯ СУМНІВАЄТЬСЯ В АНГЛІЙСЬКІ ПЕРЕМОГИ.

РИМ. — Італійська фашистівська преса видно не вірить в англійські донесення про доспіхи англійської фльоти на Північному морю й у Норвегії й виразно заповідає остаточну перемогу Німеччини.

Вона гостро нападає на орган Ватикану „Осерваторе Романо", що в тій справі займає становище, більш незалежне від німецького.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТВЕРДА ДІЙСНІСТЬ

В Европі розгриваеться надобре нова світова війна. Виглядає, що чим далі, тим більше вона буде безпощадною і варварською. Серед дикунства пропадають десь у безвістях ті гарні кличі, що ними тут і там прикрашувано воєнні цілі. На овиді видніють змагання імперіялізмів. І тому, що так є, то в тих змаганнях український нарід є або цілком німим свідком, або живим у тому розумінні, що кладе свої кріваві жертви за чужі інтереси, на полі бою, як от у Фінляндії, або йде на заслання, до тюрем чи на розстріл на рідних землях за те, що не зрікся свого власного інтересу. Значить, що український нарід всюди далі кладе свої жертви і далі терпить, хоч властиво ніби не є учасником світової війни. І в тому його велика траґедія. Бо колиб він терпів і гинув у війні, в отвертій боротьбі з ворогом чи ворогами якоїсь ідеї, як виразно одмічена одиниця, то принаймі був би в світі розголос для української справи й України. А так міжнародній світ про українські терпіння ніби нічого не знає і ними не цікавиться. Виходить, що стоїмо на мертвій точці, коли дивитись на цю справу з міжнародного становища. Чи дійсно так є, годі певно сказати. Але годі не завважити того, що знову в світі говорять про всіх і вся, що знову приобіцюють це чи те тому чи іншому народові, що потерпів чи терпить через ту війну, але про український нарід ніхто нічого не каже й нічого йому не приобіцює. Навпаки, можна сказати, що радше готують українцям нові кайдани, ніж дають їм надію на визволення.

Ось ті наші висновки виглядають чорно. Але подібно почувають себе і ті українські люди, що живуть тепер в Европі й намагаються там видвигати українську справу як самостійну, а не московську, польську чи яку іншу прищіпку.

Та, роздумуючи над такими справами, не забуваймо, що це щойно початок потрясення Европи, а то й світу. Є це те, що ми самі завжди заповідали, що ми інстинктовно відчували. А коли так, то памятаймо і про те друге, що ми завжди заповідали. А є ним те, що не може бути в Европі нового порядку, коли не буде направлена стара кривда, зроблена Україні й українському народові.

Далі важне й те, що прийде, можливо навіть дуже скоро, такий момент в Европі, що український нарід, котрий живе на своїх землях, дасть про себе чути. Ми мусимо в те вірити, бо це віра у власні сили, без яких не можливе визволення українського народу. Та це вже така справа, що має бути доконана там за морем. Наша справа, себто справа тих, що живемо на американській землі, полягає в тому, щоб знайти людей і засоби на те, щоб тепер, коли інші збувають українську справу мовчанкою, зробити цій справі небувалий розголос і заставити, де це тільки можливе, визначних чужинців, а то й урядові особи, забирати у цій справі голос. Бо це є властиве наше завдання: робити українській справі розголос і здобувати для неї в світі симпатії.

З ЗАХІДНЬОЇ УКРАЇНИ

(Зпід німецької окупації, з часопису „Краківські Вісті").

I.

Українське життя в Перемишлі.

Це не той давній — княжий город, а новий: німецький Перемишль. Просто — Засяння.

Пять місяців Перемишль мовчав, не даючи знаку життя. Лиш глухі вістки приходили про траґедії на Сяні, про „відчинену границю" й про... пачкарів. Та це не значить, щоб він не жив культурним життям. Навпаки. Він жив і творив. Творив усе нове і все наново. Бо всі наші національні здобутки остались по тому боці. Тому то тепер приходиться починати всяку працю від основ. З другогож боку Перемишль та перемиський повіт належали до тих щасливіших, до тих заавансованих частин нашої землі, де культурно - національне життя має за собою доволі гарний дорібок. Одначе всежтаки всі наші осяги, всі наші здобутки розмірно ще не вистарчальні, щоб можна було ними похвалитись. Тому подамо лише самі факти.

Покищо на терені Перемишля діють:

I. **У. Н. Комітет,** що веде роботу орґанізаційно - координуючу, реєстраційну, харитативну та культурно-освітню. Як самостійні секції ведуть працю: а) **Дешева Кухня** (для вбогих у першу чергу), б) **Мистецька секція** (хор, вистави), в) **Господарська секція** наладнує взаємини та співпрацює з кооперацією, банками, торговлею, ремеслом та сільським господарством; г) **Культурно - освітня секція** перебрала на себе права та обовязки колишньої філії „Просвіти". Переведено коляду, низку люстрацій по читальнях та кілька загальних зборів.

II. **Повітовий Союз Кооператив** централізує скуп сільсько-господарських продуктів та обслуговує всі ті кооперативи, що остались по цьому боці. В останньому часі почав співпрацювати теж з купцями, стаючи свого роду централею для них.

III. **Украін-Банк „Віра"** та **„Українська Щадниця",** що частинно перенесли свої аґенди на цей бік, ведуть свої бюра спільно, остаючись дальше інституцією з краєвим обсягом.

IV. **„Маслосоюз"** веде покищо дрібніший продаж, хоча має в повіті три районівки.

V. **Т-во ім. Ф. Черника.** Це ідеольоґічне т-во веде виховну працю серед своїх членів та між працівниками на всіх ділянках національного життя.

VI. **ОО. Василіяни,** розпоряджаючи театральною салею та кількома кімнатами, ведуть освідомлюючу працю серед міщанства. Заступають читальню в місті.

VII. **Школи.** Одна ім. св. о. Миколая, 7-ми кл., приватна, під оглядом педаґоґічним і національним стоїть дуже високо. Друга, щойно заснована, державна. Української ґімназії не вдалося зорґанізувати.

Заходом т-ва „Черник" влаштовано такі свята: 1-го листопаду, Базару, Жертви Державности, Крут, Басарабової. Кожного тижня відбуваються для членів „Черника" реферати. Члени відбули прогульку поїздом до друзів ярославців та двічі лещетарську в околичні села. Улаштовано Андріївський Вечір і Маланчині Вечерниці.

У. Н. К. відбув цілу низку нарад, конференцій, анкет і декілька забав. Веде постійно канцелярію та вдержує домівку, зложену з 4-х кімнат та кухні. Веде дешеву кухню та дає допомоги вбогим.

Крім цього ОО. Василіяни підготовили спільний Свят-Вечір для вбогих, виставу „Вифлеємська Ніч", вечір музики та співу, що пройшов з повним успіхом. Крім того зовсім безкорисно віддали свої салі до диспозиції дешевої кухні від початку аж до 1. грудня 1939 р.

В повіті на 32 читальні 20 уже процюють нормально, інші щойно починають працювати. Багато молоді виїхало тепер до Німеччини на роботу. До Совєтів виїхало не більше як 150 осіб.

Праця по школах у повіті йде нормально, хоч учителі працюють у голоді. Наші селяни мусять це зрозуміти, що тільки від них залежить, чи ті вчителі останутся, чи ні. Треба створити комітети допомоги своїй школі та вчителям-українцям.

Назаґал Н. Перемишль, хоч позбавлений свого центрального положення, живе і вперто надробляє втрачене, щоб не посоромити доброї слави княжого города.

Місцевий.

II.

Слово до вчителів.

Під теперішню хвилину, коли доля розкинула нас по всій українській етноґрафічній території: Підляшші, Холмщині, Засянні і Лемківщині, та по всіх закутинах Ґенерал-Ґубернаторства, булоб доцільним, щоб учителі мали свій куток у „Краківських Вістях", поки діждемося свого фахового часопису. Українських учителів є вже багато, що ввійшли між наших селян, які ніколи не бачили українського інтеліґента, української книжки, ба навіть не чули української мови. Праця українського вчительства дуже важка, без книжки, без програм, без педаґоґічного досвіду, в невідрадних матеріяльних умовинах і без станової орґанізації. Одначе все це треба поволі усувати при допомозі досвідчених педаґоґів, які на сторінках часопису ділитимуться своїм педаґоґічним досвідом. Отже передусім нам треба пізнатися взаємно, що діється в тому чи іншому повіті, як іде праця у глухій гірській закутині чи на чорноземній Грубешівщині. Далі не слід забувати, що є ще багато сіл на заході і півночі Підляшшя, де нема українського інтеліґента-вчителя і нема де його взяти. Одночасно є багато інтеліґентів-учителів, які радо пішлиб між наших селян, але не знають де; про всі ці речі слід згадати на сторінках учительського кутика. Памятаймо, що очі всіх звернені на нас, учителів. І як ми навчимо та виховаємо наше молоде покоління, таке воно буде в майбутньому. Тому треба мати одну напрямну й одну ціль у навчанні та у вихованні, бо праця вчителя не кінчиться у школі. Він мусить теж працювати куди важче поза школою, бо своїм добрим приміром, своєю поведінкою мусить захопити селян до праці і віддати все знання для свого окруження, щоб мати спокійну совість. Все ці справи слід передумати і кожний хай напише свої поради до нашого „Учительського кутика".

Теодосій Герасимюк.

СОВЄТСЬКО-НІМЕЦЬКА ПРИЯЗНЬ

Останнім часом і большевики і німці взаємно підкреслюють свою приязнь.

Так у київських „Вістях" (ч. 57 з 10. березня) тов. М. Матюшкін пише:

„Бита ставка імперіялістів на війну СРСР з Німеччиною. Ворожнечі між двома великими народами покладено край укладенням Радянсько - Німецького пакту про ненапад і договором про дружбу".

Теж саме, лише в брутальніших виразах під адресою Анґлії та Франції підкреслює редакційна стаття тогож самого числа „Вістей". А „Вісті" ч. 58 з 11-го березня подають цілу низку витягів з німецьких ґазет з 9-го березня, присвячених народньому комісареві Молотову, якому в цей день сповнилося 50 років життя. Ґазета „Нахтавсґабе" каже про тов. Молотова: „При його активній участі був укладений договір про дружбу з Німеччиною".

Теж саме підкреслюють: „Фелькішер Беобахтер" і „Берлінер Берзенцайтунґ".

В телеґрамі „Вістей" з Берліну (ч. 58 з 11. березня) під заголовком: „Прийом у Повпредстві СРСР в Берліні" читаємо:

„Берлін, 10-го березня. (ТАРС). Учора, 9-го березня, в Повпредстві СРСР у Берліні, у звязку з підписанням 11-го лютого радянсько - німецької господарської угоди відбувся прийом представників німецьких промислових кол. На прийомі були присутні: повноважний представник СРСР у Німеччині тов. Шкварцев, народній комісар суднобудівної промисловости СРСР тов. Тевосян, торгпред СРСР у Німеччині тов. Бабарін і інші співробітники повпредства і торгпредства.

„З німецької сторони були присутні: особливо уповноважений німецького уряду по економічних питаннях п. Ріттер, керівник німецької господарської делеґації по переговорах з СРСР п. Шнурре, статс - Секретар міністерства закордонних справ п. Кемплер та інші.

„Повпред СРСР у Німеччині тов. Шкварцев у короткому слові вказав, що підписана 11-го лютого господарська угода має для СРСР і Німеччини велике економічне і політичне значіння. Угода між тими двома державами основана на взаємних вигодах і забезпечує дальший розвиток економічного і політичного співробітництва між СРСР і Німеччиною.

„У привитальному слові-відповіди п. Ріттер відмітив, що укладення господарської угоди є виявлення волі німецького і радянського народу до дружнього політичного та економічного співробітництва.

„Прийом пройшов у дружній атмосфері".

В свому комунікаті про побачення в Бренері між Мусолініем та фірером Гітлером власний кореспондент ґазети „Курентул" (ч. 4347 з 20. березня) повідомляє з Берліну:

„Обі сили осі згідні з тим, що перебудова Европи неможлива без співробітництва Росії".

Таж ґазета містить наступну телеґраму:

„Лондон, 18. (Радіопресс). Лондонське радіо повідомляє про те, що, зараз же по повороті з Бренера, п. фон-Рібентроп поїде до Москви, щоби поінформувати російський уряд про наслідки розмов між п. п. Мусолінієм та Гітлером, а також щоб забезпечити приєднання Росії до рішень, прийнятих у Бренері".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Михайло Білик, родом з Угнова, років 54, прохає кревняків і знайомих подати свої адреси. Ходив до ґімназії у Львові. Тепер перебуває в Румунії як утікач. Його адреса така: **Romania — Europe, Puciosa Dta, str. Regalia 94.**

Звіти з конґресових нарад по місцевостях. — Зачинають надходити з ріжних місцевостей звіти про наради в справі Конґресу і вибору делеґатів. Усі ті звіти повні назв не тільки місцевих товариств, але й осіб. Виходить на таке, що про самі справи написано мало, а зате є цілі списи присутніх осіб. Такі звіти будемо скорочувати, бо нема місця на те, щоб те все поміщувати.

О. Ш. — Збірка з відчиту пішла на місцеву ціль, зглядно на покриття коштів. Таких збірок не проголошуємо. Про відчит і дискусію помістилиб, якби були подані якісь точніші дані про справи, про які була мова.

І. Г., Бріджпорт, Конн. Ваша місцевість подана через помилку. Концерт був у Бріджпорті, Па.

Г. К., Палмертон, Па. — Ми подали так, як практичніше з американського боку. Ваш спосіб адресування теж добрий, тому нема чого про те спорити. Коли ми подали одне по анґлійське, а друге по українськи, то ясно, що так треба писати.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(22)

Найрадше їздив Тиміш з батьком у степ, на Низ, поміж запорожців та виписчиків, що ставилися з шанобою до батька, а вже сина то не знали на якого коня посадити. Та як сотник збирався до Києва, то Тиміш пристав не без радости. Стільки вже про той Київ чув, а ще його з роду не бачив. Мовляв, там що хата то й церква, що дім то монастир. Вежі на церквах золоті, іконостаси з щирого срібла, пів міста під землею, а пів на горах, наче в облаках.

До Києва їхав сотник у скрипучому, походному тарантасі. Було в ньому доволі місця й для Тимоша, але він волів їхати верхи, з батьковим почотом, що в ньому найбуйніші очайдухи було його найвідданішими приятелями.

Минали тихі хуторі, притишклі села, повні жидови містечка й панські замки. Тиміш їхав мовчки, а коли й наважив щось запитати, то найрадше звертався до козаків. Батька запитував тільки тоді, коли козацьке пояснення йому не вистачало.

Та більшусього Тиміш мовчав, тим більше думаючи й карбуючи в памяті все, що бачив. Око мав бистре й спостережливе.

Цілу дорогу, від Чигирина до Києва, не давала йому спокою думка про те, що чим далі від степу, тим люди похиліші, пани буйніші, а жидова настирливіша.

В самому Києві, Тиміш даремне розглядався, щоб побачити хоч одно людське обличчя підняте гордо вгору, хоч одну спину незігнуту. Траплялися правда, та це були противні чужинецькі обличчя, що їх Тиміш ненавидів усею своею неприборканою душею, сам не відаючи чому й защо.

Від отця Партенія наслухався Тиміш чимало про Київ. Розумний, начитаний чернець знав усі церкви й усі монастирі, цілі й поруйновані, всі вулиці та переулки. Знав чи не всіх живих у Києві, а ще краще памятав тих, що покоїлися в його печерах та церквах. Любив Тиміш слухати оповідань отця Партенія про князів, про татар, про тих, що будували, й тих, що руйнували це святе, велике місто. Часами, слухаючи, зідхнув, часами зуби закусив, а бувало, що й пястук затис та відрухово погрозив комусь. Бачив це отець Партеній і оповідав далі невтомно.

Приїхавши до Києва, пан сотник розіпхав свій почот по жидівських заїздах на Подолі, а для себе, сина й чури мав уже приготовану невеличку кватиру в горішньому місті. Там уже дожидав його якийсь пан, що, витаючися з Тимошем, поклепав його дружньо по плечах. Тиміш приняв це привитання не дуже радо, але, на батька поглядаючи, не ляпнув тим разом нічого. Батько тимчасом причепурився й, виходячи з гостем і чурою, велів йому відпочивати й не виходити на місто, поки він не вернеться. Тиміш сів за стіл і рішив дожидати батька, та час йому довжився. Нарешті не вдержав і, сяк-так причепурившись, вийшов з кватири.

Думка в нього була така, щоб зійти на Поділ до козаків і або з ними перебути, або з кимсь цікавішим походити по місті. Та не вспів ще добре й розігнатися, як хтось сіпнув його за рукав. Озирнувся й побачив, що це старий Павло з батькового почоту.

— Ти куди? — запитав Павло.

— До вас, до заїду.

— Чого?

— Нудно самому.

— А пан сотник не буде гніватись?

— Та хай гнівається. Сидіти в хаті можна й у Чиґирині.

— Справді, — погодився Павло.

— Ходім куди.

— Може в Лавру.

— Нехай і в Лавру.

Пішли. В печерах Павло пробував прислужитися памяті. Оповідав і пояснював, та виявилося, що Тиміш краще про все знав, як Павло, хоч той бував у Києві, а Тиміш оце вперше й пройшов попри Золоту Браму. Дивувався тому неграмотний Павло та рішив, що все це напевне в книжках пописано.

Про отця Партенія не було між ними й згадки.

Поки вибралися з печер, уже вечоріло.

Павло наглив вертатися на кватиру, щоби пан сотник не гнівався, та Тиміш потяг його до Софії.

— Ходім, поглянемо на домовину князя Ярослава.

Не чув про такого князя Павло, але пішов. Тиміш довго стояв перед саркофаґом, потім оглянув його з боку й вийшов, не сказавши ні слова.

— То, значить, князь нашої віри був? — не видержав Павло надворі.

— Нашої.

— Землі мав напевне багато, може й сенатором був? — допитував Павло.

— Та яким там у чорта сенатором! — визвірився Тиміш. — Князь був, самодержець, ну, король цілої України.

— Та невже й такі бували? — недовіряв Павло.

(Дальше буде).

ВІЙНА ЗА СКАНДИНАВІЮ.

1) Ісляндія, котра лежить близько Америки й має персональну юнію з Данією, котру тепер заняли німці. 2) Острови Фаро теж належать до Данії. 3) Норвезький порт Берґен, коло котрого велася довга битва. 4) Нарвік, далеко на півночі Норвеґії, це важний копальняний центр. 5) Гамар — тимчасова столиця Норвеґії. 6) Копенгаґен — столиця Данії, тепер у руках Німеччини.

З ДНЯ

МРІЇ І ДІЙСНІСТЬ.

Боротьба на території Норвегії ще ведеться. Якби не англійська поміч, то ціла Норвегія вже стогналаб під чобо тами німецьких вояків. Маленька норвезька армія, що мала в мирних часах усього півтретя тисячі сухопутних офіцирів і вояків, при помочі англійців очунюється від цього першого блискавичного удару німців і починає помаленьки ставити опір. У першім дні на норвезьку територію висіло дуже мало німецьких вояків. Кажуть, що одно норвезьке місто, яке має 24,000 мешканців, піддалось усього 20 німецьким воякам. Німці застали норвежців цілком неприготованими. Високо культурні, миролюбні і шляхотні норвежці, живучи довгий час в ідилічнім спокою, думали, що нічого їм не грозить. Вистарчить не бажати війни, а її не буде, думали вони. Та одного дня гук німецьких гармат розбудив їх з цього солодкого сну.

ҐНІЗДО КОЛИШНІХ ОРЛІВ.

Скандинавський півострів це колиска відомих варягів, „вікінґів", норманів. Звідти кілька й кільканацять віків тому на цілий тодішній відомий світ розлітались вірли, щоб підбивати чужі, напів дикі народи, панувати над ними, закладати їм держави, нові суспільні устрої і сіяли зерна нової, високої цивілізації. На холодних шпилях скалистої Скандинавії вигніжджувались ті вірли. Вони не відгороджувались тоді від решти світу, як теперішні їх нащадки, не шукали в житті поезії і лагідно-настроєвого спокою, тільки шукали змагань, війни, підбоїв.

Та з часом ці вірли мабуть перетомились духово. Ступнево, на місце тріскаючої енерґії наступила зрівноважена задума. Посивілий варяг почав сумніватися, чи варт на цім світі вганятися за славою, підбоями. Чи не кращеб заміняти вічну боротьбу на погідний спокій, дійсний чин — на уяву не волею, тільки мізком старатися здобувати „вічну правду".

ПАЦИФІЗМ.

Поволі старівся варяг. Засвоював собі відмінні думки, відмінні переконання, цілий відмінний світогляд. Він ставав миролюбним, а на молоді европейські воюючі народи дивився немов дідуган на дітваків, що задля дурниці підривають собі вуха. Норвеґія перемінилась у досконалий край. Була повна свобода в її суспільнім устрою, а права одиниці були святі. Освіта стояла вище від освіти котрогонебудь іншого народу на світі. Між поодинокими економічними клясами повстала рівновага. Не було занадто великих багатирів, як теж не було нуждарів. Нижчі кляси осягнули таку суспільну достойність, якою тішились найвищі кляси. Злочинство зникло цілком, а тюрми буквально стояли порожні. Та понадусе зник мілітаризм, зник з вулиці узброєний вояк, символ фізичної влади. Норвеґія цілком занедбала своє зброєння. Вона вважала це злишнім і замісць будувати смертоносні машини, будувала речі, що приносили людям щастя. Хібаж не краще так? Хіба скаже хто на світі, що розумніше будувати повзи, літаки, трійливі ґази, від домів, шкіл, шпиталів та продуктів щоденної потреби? Хіба хто на світі заперечить, що мир гірший від війни?

НІХТО НЕ ЗАПЕРЕЧИТЬ.

Ні, того ніхто не заперечить. Пацифісти мають цілковиту моральну рацію, коли проголошують мир на цім світі, осуджують зброєння й суспільну енерґію радять повертати на освіту, добробут, суспільне здоровля, замісць на вбивання людей. Але вони миляться, коли думають, що цей пацифізм можна на світі в дійсності осягнути, що даний край може відгородитись від решти голодних вовків і що хтось може осягнути мир уже тимсамим, що воювати не схоче.

Норвеґія є цього клясичним прикладом. Бо всі інші малі держави, як ось Чехословаччина, Фінляндія, хоч упали жертвою далеко сильнішого напасника, всеґаки в маленьких границях самі були мілітарними державами. Вони зброїлись, вони готовились до розправи. Але Норвеґія не зброїлась, не готувалась до ніякої воєнної виправи. Вона з цілої душі ненавиділа війну. Вона чужого не бажала, а навіть сама була настільки вбогою, що не могла бути предметом заздрости тих, що менше від неї мали. Проте її втягнено в конфлікт. Бо її стратеґічне положення було потрібне великим державам, для їх розрахунків між собою.

Подібна доля стрінула також друге безборонне, ласкаве ягня — Данію. Правдоподібно, що поки ця війна закінчиться, вовки проковтнуть ще неодну малу, безборонну вівцю.

ВИСНОВКИ.

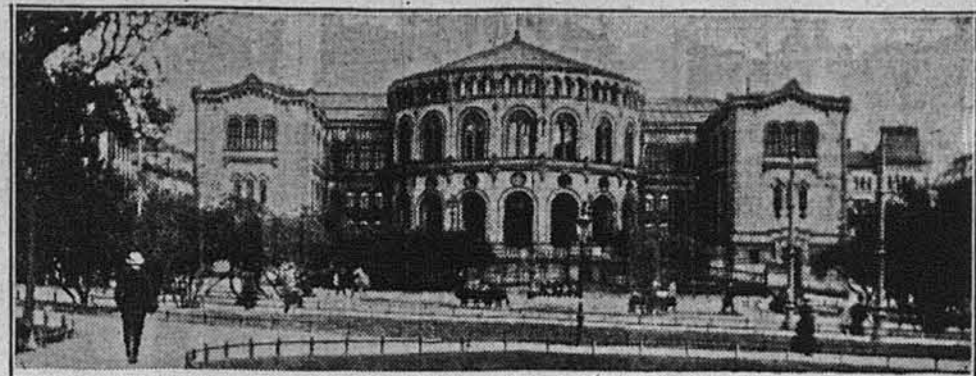
А висновки того такі, що таки нарід повинен усе бути готовий до боротьби і меча не повинен перековувати на плуг. Одне і друге потрібне. Узброєна нація таки має більше виглядів заживати в мирі, ніж роззброєна. Це мусять добре памятати пацифісти.

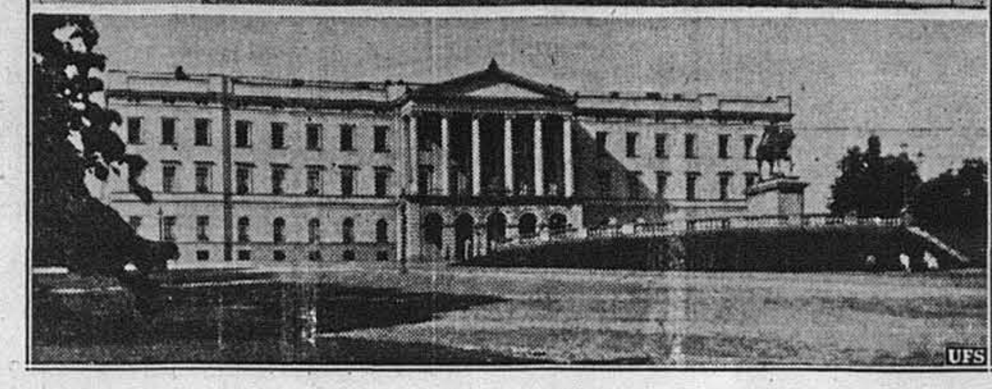
Мир — це гарна річ. Але він може існувати тільки в мріях. Коли хтось цю мрію хоче здійснити і накликає нарід до постійного „роззброєння", він не готує свому народові мир, а тільки теперішню долю Норвеґії й Данії.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

„ПОДВІРЯ РОЗВАЖАНЬ" НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В САН ФРАНСІСКУ.

У НІМЕЦЬКИХ РУКАХ.

Блискавичний наїзд Норвеґії Німеччиною оголомшив увесь світ. Осльо, столиця Норвеґії, є тепер під пануванням німецької армії. Нагорі: парлямент в Осльо. Насподі: королівська палата.

Чотири пяті, або 87 відсотків коровячого молока становить вода. Решта складається з молока, товщу, цукру та білковини.

Якщо обігріємо вперед цитрини перед видушуванням з них соку, то тоді видушимо з них далеко більше соку.

МОЖЕ БУТИ ДИПЛЬОМАТОМ БЕЗ ДЕРЖАВИ?

Вільгельм Мунте Морґеншерне, норвезький посол у Вашинґтоні.

З КОНҐРЕСОВОЇ АКЦІЇ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

В Савт Шікаґу відбулися 15. лютого б. р. наради в справі Конґресу американських українців, на які прибули представники від 15 місцевих орґанізацій, відділів У. Н. Союзу, У. Р. Союзу, Провидіння, О. Д. В. У., С. Г. Д., Ч. Х., С. У., М. У. Н. Головою зборів був П. Жовнірчак, секретарем І. Побуцький. Делеґати, заявившися за один Конґрес, вибрали Комітет, по одному членові з кожного товариства, який уконституувався так: А. Дворакиївський, голова; Марія Білик, заст. голови; Іванна Коґут, рек. секретарка; І. Побуцький, фін. секретар; С. Щурко, касієр. Контрольна комісія: В. Ґула, В. Саґан, М. Подоляк. Дорадники і члени Центрального Комітету: І. Чайка, Марія Пітула, П. Пітула, Г. Марко, о. Н. Феціца, М. Подоляк і Анна Вашкевич. Рішено, що кожне товариство може вислати делеґата на власний кошт, а котре не може, щоб лучилося з іншими.

БОРНСАЙД (Шікаґо), ІЛЛ.

Зборами, які відбулись 18. лютого заходами укр. православної парохії враз з представниками шістьох місцевих товариств і сестрицтв, проводив гром. С. Зілінка, а секретарював гром. М. Запухляк.

Справу Конґресу обговорювали: С. Куропась, о. Ковальчик, орґ. Білецький, М. Цвян. Делеґатами на Конґрес вибрані: Микола Цвян і Микола Запухляк.

МІКІЗРАКС, ПА.

На зборах у справі Конґресу Американських Українців, що відбулись 12. березня б. р. в У. Н. Домі, було 40 представників місцевих орґанізацій. Проводив нарадами О. Кусяк, а секретарювали М. Ґузиляк і М. Деркач. Присутні заявилися за один український, національний фронт в Америці. Рішено відбути нові наради у справі вибору делеґатів на Конґрес.

ОЛИФАНТ, ПА.

Другими нарадами у справі Конґресу, що відбулися 7 квітня б. р., проводив предс. М. Височанський, що, разом з гром. Д. Хомином, представив справу одного Конґресу та теперішню воєнну ситуацію. Вивязалась довша дискусія над положенням українського народу. Вибрано Ширший Комітет з представників парохії та місцевих братств і товариств. До екзекутивного комітету ввійшли такі громадяни: Демко Хомин, голова; С. Маркевич, заст. голови; П. Саламаха, фін. секретар; А. Тарас, рек. секретар; Т. Шопей, касієр; В. Бупяк, заст. касієра.

ВОЄННА ПРОПАҐАНДА

Англійський публіцист лорд Посонбі видав тому кілька літ брошурку під заголовком: „Брехня в часі війни". У цій книжці цитує він вискази державних мужів, які на зверх ставили гарні гасла війни, коли в дійсності йшла боротьба про геґемонію в світі, здобуття нових ринків збуту і т.п.

Важно пригадати часи з перед закінчення війни. Як то гарно звучало „Мир без анексій і контрибуцій", „Самовизначення народів", а як у дійсності виглядали мирові договори.

Лорд Посонбі вказує, як фабрикувалися брехні для пропаґанди. І подає між іншим такий приклад:

У листопаді 1914 року писала „Кельніше Цайтунґ" по зайнятті кріпости Анвер:

„Коли прийшла вістка про упадок Анверу, в усіх церквах почали дзвонити дзвони (значить, у німецьких церквах)".

Редактори французької ґазети „Матен", читаючи цю вістку, передали її в цей спосіб:

„Як подає „Кельніше Цайтунґ", священиків Анверу присилувано дзвонити в дзвони церков по зайнятті міста".

Англійська газета „Таймс" додає від себе:

„Газета „Матен" одержала вістку з Кельну, що бельгійських священиків, котрі не хотіли дзвонити в церквах, віддалено зо служби".

Італійський часопис „Корієре делля Сера" продовжує:

„Вістки, одержані в Парижі з Кельну, кажуть, що німецька влада засудила всіх бельгійських священиків, котрі не хотіли дзвонити в церквах, на каторжні роботи".

Та сама газета „Матен", перебираючи вістку з „Корієре делля Сера", пише:

„Італійська преса потверджує, що німці у варварський спосіб поступили з бельгійськими священиками, котрі не хотіли дзвонити в церквах по упадку міста. Священиків привязано головами вниз і дзвони церков ударяли в них".

У війні часопис „Таймс" писав, що німці з трупів, котрі впали у війні, витоплювали сало. Цю вістку одержав „Таймс" нібито з Пекіну, в Китаю. Зараз заговорили медичні ґазети про можливість витоплювання, а китайський амбасадор у Лондоні вніс протест проти „німецького варварства". Такий самий протест вніс і маґараджа з Бікаміра.

Цю вістку опублікував „Таймс" 16 квітня 1917.

І аж у році 1926 брат теперішнього міністра, Овстен Чеймберлин, на прохання німецького уряду заявив, що вістка з року 1917 про витоплювання сала з трупів не правдива.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Шевченківське Свято.

В неділю, 31. березня ц. р., українська громада Дітройту й околиці під зарядом комітету федерації українців в Мішиґен відсвяткувала роковини Шевченка концертом. Концерт випав так, як на нашу велику громаду пристало. Велика саля, на 4,500 місць, в Дітройт Текнікал Гай Скул, була заповнена. Програму виповнили церковні і національні хори, як також місцеві музики-артисти. Такого величавого концерту наша громада ще не памятає. Хоч поодинокі льокальні громади з наших околиць уже святкували свої Шевченківські Свята, то проте почулись до обовязку прибути ще раз на те спільне величаве свято.

Люди тепер дуже зворушені тим концертом, що й не можуть надивуватись. Як то могло так статися, що ми бодай раз у житті зійшлися всі разом, як треба! А то перед тим тяжко було заповнити малу парохіяльну салю. Бо всі ходили окремо, кожний ставив свій гурт чи свою партію, понад усе інше. Та відколи в Дітройті створилася федерація українців, всі партії зійшлось до одного гурта. Ворожнеча поволі зникає. Зачинаємо бути приятелями. Вчимося бути уступчивими і вирозумілими. Аж тепер починаємо розуміти ту святу правду, що в єдності сила. Хай цей концерт послужить нам як мірило нашої вищости: скільки ми підросли, відколи в нас запанувала згода. Погодились ми на одній точці, погодімся і на інших точках. В той спосіб щойно зможемо приспішити воскресення України.

Йосиф Крупка.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

В СИБІР

(Пісня українських виселенців).

Подув, подув вітер з півночи
Та градом по нивах поніс,
Колоски конають в топельній розточі,
А нам не вмикають запаканої очі
Від сліз, від пекучих сліз.

Як ураган, що відриває
Галузі зелені від пня,
Так і нас від гори пощади немає.
Так і нас немічних ворог виганяє
З землі, де наша рідня.

Ідемо там, де жде затрата,
І в серцях несемо наш жаль.
Де гроза недолі над нами розпята,
Де нам поламують маленькі дитята-
Ген у безвідній даль.

Ідем, ідем, мов листя гнане,
Метілло в пустиню безвість;
Ніхто не усміхнеться, ніхто не споглане.
Куди лиш забагне, там нами повіває
Вража зажерлива злість.

Та хай канчук ранить нам тіло,
Не підем найздним під лад.
Зеднані почуттям з рідною всецілю
Свою приналежність вхоронимо сміло,
Хочби на муки брав кат.

Батьківщині нашій сорому
Не вчиним і в льохах тюрем.
Хоч і не вернемось ніколи додому,
Хоча нам загибати у місці чужому-
Дітьми України вмрем.

М. Кравс.

ШІКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Подає Степан Куропась.

Фільма Гуцульщина і Галичина, яку до нас привіз і висвітлив п. Микола Новак, мала в нас великий успіх з моральної і матеріяльної сторони. А була би мала ще більший, якби люди були знали, що це історичний документ з життя наших братів на рідних землях.

Фільма мала успіх ще й тому, що п. Новак висвітлив її в українських церковних громадах, себто в осередках, де найбільше скупчені українські люди, отже кождому було вигідно зайти і побачити цей гарний витвір організаційного життя наших людей у Західній Україні. Фільма обхоплює ржні ділянки цього життя. Не забула за церкви, рідні села і поля, пастухів, луговиків, соколів, народні доми, кооперацію. Зокрема докладно змальовала життя і гаразди наших гуцулів. Фільма перенята патріотичним і релігійним духом і вірно переказує нам те життя, про яке наші еміґранти знали ще до світової війни, і те, про яке вони читали в українських часописах, а якого вони не бачили, бо воно витвір повоєнного молодого покоління. Стрункі ряди луговиків і соколів, хлопців і дівчат, доказували, що ми мали „цивільне військо", яке могло у відповідній хвилі перетворитися дуже скоро в „Карпатську Січ" Західньої України. З наших гуцулів, що верталися зо свяченим, могла на звук сурми повстати українська кннота.

На вид картин фільми питали люди самі себе і сусідів: Що сталося тепер з тими луговиками, соколами і гуцульськими легінями?

Пять відсотків українців належить у нас до У. Н. Союзу. В нашому місті крім передмість існує 20 відділів У. Н. Союзу, що нараховують 2,000 членів на 40 тисяч українського населення. Деякі добрі і щирі наші Союзові робітники думають, що Шікаґо стоїть на полі У. Н. Союзу добре, а навіть дуже добре. А тимчасом ось як стоїть Шікаґо в порівнанні до міста Росфорд, Огайо, або хочби Бостону. У Росфорді 99% українців належить до У. Н. Союзу, а в Бостоні 25%. Якби Шікаґо хотіло щодо числа членів дорівняти Росфордові, то повинно в нас бути 39 тисяч Союзовців, отже було би більше членів, як їх тепер має У. Н. Союз по всій Америці і Канаді. А якби Шікаґо хотіло стояти нарівні з Бостоном, то повинно мати 10,000 Союзовців. Отже поле в нас занедбане, бо у світлі цифр Шікаґо, що хотілоб уходити за дуже свідому і добре зорганізовану громаду, стоїть на сірому кінці. Може нас, шікаґовців, хіба потішити це, що не стоїмо позаду таких великих українських осередків як Ню Йорк і Філядельфія!

Три роки тому ще менший відсоток українців нашого міста належав до У. Н. Союзу. За останні три роки завдяки праці деяких відділових секретарів і організатора п. Дмитра Білецького Шікаґо зросло на 500 нових членів, а в цьому передконвенційному році малі відділи, що досі не мали конвенційного делеґата, стараються такого на час мати. Організатор, який працює і поза Шікаґом та в стейті Індіяна, доносить, що в самому місті роздобув 1,000 нових адрес наших людей. Значить ідемо вперед.

Окружний Комітет відділів У. Н. Союзу влаштував у неділю, 31. березня, в церковній салі на Оклей т. зв. „гупі парді". Чистий дохід призначено на кошти подорожі делеґацій на Конгрес американських українців до Вашинґтону. Людей було мало, коли взяти під увагу, що це підприємство уладжували всі відділи У. Н. Союзу. Таке число людей приходить звичайно на підприємство одного відділу У. Н. Союзу. Забавою заряджувало сестрицтво Благовіщення, 125-тий відділ У. Н. Союзу, яке постаралося про велике число гарних даруночків, так, що кожний учасник ніс якусь гарну річ із забави додому.

Українське жіноцтво нашого міста більш активне, як табор чоловічого полу. Жінок більше у церкві, в театрах, на танкових забавах, виставах і т. п. Щоправда, мало наших жінок на вічах, зборах і інших політичних зібраннях, а це тому, що жінки мають вечорами ще працю вдома. Є теж малий відсоток наших жінок, що противляться тому, щоб їх чоловіки вечорами брали участь в українському народньому житті. Політично наші жінки ідуть звичайно за голосом своїх чоловіків. Значить, ходять до цеї самої церкви і попирають цю саму політичну групу, хоч за вільного стану могло бути інакше. Зате українські дівчата назагал дуже аґресивні і вміють поставити на свому. Коли доля судила їм одружитися з чужинцями, приводять їх до нашої церкви, а навіть до У. Н. Союзу. Дуже мале число пропадає для нашої кольонії, коли дівчина виходить за чужинця; зате хлопці йдуть більше за волею своїх жінок-чужинок і поволі відпадають від своїх, хоч за молодих літ, коли були при батьках, деякі з них були навіть активними в українському окруженні. З жінками є досить легко послугуватися в організаційних справах. Радо принимають працю в організації і все її виконують, зате хлопців треба дуже пильнувати, бо хоч приймуть на себе обовязок, нерадо його виконують. Дуже тяжко намовити нашого хлопця, щоб написав щось до наших чи англійських часописів, а дівчата напишуть і без просьби, а таки з власної ініціятиви. Дівчата більше читають, як хлопці, і краще знають українську історію, мову і політичне положення.

Щодо української молоді взагалі, то коли поберуться, треба хіба на них покласти хрестик. Ніде не можна їх довгий час запрягти до активної праці в організації. Знаю десятки випадків, що хлопці чи дівчата не опускали ні одних зборів, ні одної проби хору, а стояли на чолі молодечих організацій, були добрими лідерами молодого покоління. Виглядало, що щось з них буде. А як одружилися, і то з українськими дівчатами, то і світ за них забув. Не знати навіть, де мешкають. Правда, належать до українських організацій, але не є вже в проводі, і лише деколи покажуться на зборах. Через це і молодечі товариства розпадаються, бо молоді лідери відійшли зо сцени, не підховавши собі наступників. Тут знову треба старшим підшукувати нових юнаків до проводу. Винятки становлять тут хіба молодечі відділи У. Н. Союзу, в яких проводі стоять молоді люди, що є вже так звязані з Союзовим життям і статутовими обовязками, що відійти в забуття не можуть. Може по інших менших українських громадах справа мається інакше, та в Шікаґу маємо добре українське жіноцтво, а з молоддю є так, що виглядає, що вона добра до якогось часу, зглядно до певного її віку.

Спортовий директор У. Н. Союзу, п. Осип Войцеховський, старається ріжними способами заохотити наших хлопців вступити до У. Н. Союзу. Зібрав коло 80 хлопців, членів і нечленів У. Н. Союзу, і що неділі ті хлопці грають біляpд, бо має відбутися т. зв. „пул тейбл турнамент". Кошти гри поносять самі учасники. Говорив мені згаданий спортовий директор, що в цей спосіб можна бодай стягнути велике число юнаків, зібрати їх адреси і втягнути їх між своїх, щоби пізнали, що і наші хлопці є „спорт". Приєднані адреси віддасть він по турнаменті Союзовому організаторові, п. Білецькому. Хлопці так заняті цею справою, що навіть не приходять у неділю на проби хору. Вже дві проби хору М.У.Н. не відбулися, бо на проби прийшли самі дівчата.

НЕ ВСЕ ТАМ СУМНО.

Цей французький жовнір построїв собі таке місце на відпочинок десь поза лінією Мажіно. Зроблений він зо старого фіякра. Буда вся вкрита гумористичними написами.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(139)

Труп льва лежав перед нашими втікачами. Але вони не мали часу втішатися цею перемогою, бо перед ними показалась інша, далеко більша небезпека: великий відділ узброєних торців. Тарзан звелів своїм товаришам чим скорше бігти за ним. На хвилю вони сховалися за вугол, а там почали вискакувати на високий мур.

За тим муром були стайні слонів. Вискочивши на мур, Тарзан подавав руку своїм товаришам і миттю їх повитягав угору. Далі вони зіскочили вниз. Тепер, за прикладом Тарзана, вони бігли до стаєн слонів. „Знайдім Чорного Малока", говорив Тарзан. У його стайні ми заховаємось. Туди торці не побіжать".

„Вони не будуть підозрівати. А навіть коли би підозрівали, то будуть боятися лізти в клітку того слона", додавав Пері. Чорний Малок справді приняв їх по приятельськи, немов потакуючи, що в його товаристві вони безпечні. Там вони пересиділи кілька годин, і ніхто не приходив шукати їх. Тарзан рішив сам вийти.

„Я йду до копальні жемчугів, щоб там підняти повстання", сказав він і пустився сам у дорогу. Та він не знав, що надворі жде його нещастя. Задух, що панував у стайні, а також галас, що його робив трубою слон, не дали змоги Тарзанові зачути засідки. Надворі Мунго з вояками чекав, коли Тарзан появиться.